

SM78

Waarom onze discussies een averechts effect hebben

Veel van de uitwisseling van informatie op de (a)sociale media leidt nergens toe. Het maakt niet uit welk onderwerp wordt besproken (tenzij er verslag wordt gemaakt van gezondheidsproblemen, ernstige ongelukken of ander persoonlijk leed); *zoveel mensen, zoveel meningen*. Omdat de smartphone ons de gelegenheid geeft op iedere impuls te reageren is het rationeel discours vervallen tot een uitwisseling van monologen en het elkaar bombarderen met internetlinks die het eigen gelijk moeten bevestigen.

Het Dunning-Kruger effect verklaart onze manier van communiceren (*):

"[De definitie van het Dunning-Kruger-effect is:] Mensen met een laag vaardigheidsniveau trekken verkeerde conclusies en zijn slecht in het nemen van beslissingen, maar ze zijn niet in staat om fouten te maken, juist vanwege hun lage vaardigheidsniveau."

Laten we daar eens wat dieper op ingaan.

Het gebrek aan begrip van de door onszelf gemaakte fouten leidt tot de overtuiging dat we correct zijn en veroorzaakt een toename van het vertrouwen in de eigen besluitvorming én in onszelf. Met andere woorden: het verhoogt het bewustzijn van onze eigen superioriteit.

Het Dunning-Kruger-effect is dus een psychologische paradox waar we allemaal mee te maken hebben. Minder competente mensen zien zichzelf als professionals, terwijl meer competente mensen de neiging hebben om aan zichzelf en hun capaciteiten te twijfelen. Hoe lager het vaardigheidsniveau, hoe hoger het zelfvertrouwen.

Als uitgangspunt van hun onderzoek refereerden Dunning en Kruger aan de beroemde uitspraak van Charles Darwin:

"Onwetendheid kweekt vaker vertrouwen dan kennis"

En die van Bertrand Russell:

"Het is een van de ongelukkige dingen van onze tijd dat degenen die zelfverzekerd zijn, dom zijn en degenen die verbeeldingskracht of begrip hebben, vol twijfel en besluiteloosheid zijn."

Het Dunning-Kruger-effect kent een belangrijke toevoeging. Er bestaat een zekere ‘ignorantiedrempel’ of ‘domheidsbarrière’: elke poging om iemand op te leiden die onder deze drempel zit, zal extreem contraproductief uitpakken. De uitleg zal niet worden begrepen waardoor het de overtuiging van het eigen gelijk alleen maar zal vergroten.’

Voorals het gaat om existentiële issues zoals milieuvervuiling, vernietiging van de biodiversiteit en klimaatverandering verliezen we het doel uit het oog. Loop zelf gerust eens door de commentaarlijnen bij die thema’s heen. Er lijken geen grenzen te zijn aan onze kortzichtigheid, onwetendheid en stupiditeit.

Uiteindelijk krijgen we allemaal dezelfde deksel op de neus. Want al dat nutteloze gesteggel weerhoudt ons ervan om onze gewoontes te doorbreken. Laat het nou precies die gewoontes zijn die de menselijke soort als geheel bedreigt.

Meer weten?

<https://www.demensalsgrens.nl>

‘De mens als grens — Over de onbuigzame barrières van ons bestaan’.

(*) Met dank aan Alexandre Zagoskin, Suresh Maran en Eduard Kravec.